

V.a. 11/06/04

2 Krant van West-Vlaanderen

West-Vlaamse familienamen (183)

Seys-Sys-Six-Chys

■ Hebben de familienamen Sys en Seys wel dezelfde oorsprong en betekenis? Hebben Chys en Cheyns iets met die namen te maken? En wat met Six? Al die namen komen alvast het meest in West-Vlaanderen voor.

We bekijken eerst even waar die verschillende namen zoal voorkomen. De meest voorkomende vorm is Six (ca. 1500 keer), hoofdzakelijk in het zuiden van de provincie: regio Ieper-Kortrijk. We vinden ook nog een 200-tal keer de spelling Sys, vooral in het Kortrijkse. Het is dus wellicht geen toeval dat de naam Six in Frankrijk ook veruit het meest in de departementen Nord-Pas-de-Calais te vinden is. Bijna evenveel (ca. 1400 keer) treffen we de naam Seys aan. Hier is Kortrijk-Roeselare het verspreidingsgebied. De naam Sys vinden we ca. 700 keer en dan vooral in de streek Brugge-Oostende, zoals de in Oostende geboren bokser Karel Sys (1914-1990). De spelling Sijs is vrij zeldzaam. Chys komt veel minder voor (ca. 100 keer), vooral rond Roeselare-Torhout. Die naam wordt soms 'Sjijs' uitgesproken, soms 'Sjies', soms ook 'Sies', zoals Sys in het dialect.

Tot de oudste vermeldingen behoren een Willem Sys in Kortrijk in 1332 en een Pieter Tsijs in Lendeledede in 1398.

In zijn *Woordenboek van de Familienamen in België en Noord-Frankrijk* beschouwt dr. Frans Debrabandere Sys en Six als dezelfde naam. Als verklaring verwijst hij naar het Franse woord 'six' voor 'zes', wat dan zou te maken hebben met de zes ogen van de dobbelsteen. Wie Six of Sys heet, is dan iemand die geluk heeft in het spel. Hij laat echter ook een tweede mogelijkheid open: dat de naam afgeleid zou zijn van een oude Germaanse voornaam, waarvan namen als Sicco, Siegfried, Sigrid, enz. zijn afgeleid. De betekenis is 'zege'. Franse naamkundigen denken aan 'six' als een vondelingnaam: voor een kind dat op een zesde van de maand gevonden is, maar de grote frequentie van de naam maakt die uitleg toch twijfelachtig. Ze denken ook aan de voornaam Sixtus (die ook 'zesde' betekent), maar dan is het vreemd dat die *t* op het eind helemaal verdwijnt.

Seys beschouwt Frans Debrabandere als verkorting van Franseys, een oude Vlaamse vorm voor François. Zoals de variëte Francis vandaag naar de korte voornaam Cis leidt. In Limburg is Ceysens/Ceysens - 'zoon van Ceys' - een veel voorkomende naam (cf. minister Patricia Ceysens), terwijl Seyssens in Oost-Vlaanderen voorkomt. In West-Vlaanderen vinden we enkele keren Seyse.

Evenmin uitgesloten is een verband met Seyns en Cheyns. Die namen zouden verband houden met 'cijns' (soort belasting - denk aan 'accijns' - met als oorspronkelijke betekenis 'schatting'). Het zou dan de naam van een cijnspachter of een cijnsininer zijn. Ook Chynsmans en Seysmans bestaan. In Nederland bestaat de naam Van der Sijs, Van der Cijs en zelfs Van der Chys. De Nederlandse etymologe Nicoline van der Sijs vermoedt dat haar naam ook verband houdt met 'cijns' en dat een voorvader wellicht 'sijnsmeyster' of cijnsmeester was.

Of Seys, Sys en Chys altijd verschillende namen zijn, is niet zeker, wanneer men stambomen bekijkt. Zo was er in Lichtervelde een Vincentius Cijs (+1646), wiens zoon Egidius als Sijs door het leven ging en zijn andere kinderen als Seys. De kinderen van ene Judocus Seys (ca. 1600) heetten Sijs, Chijs en Chys... De naam Sijs komt ook in Nederland voor, maar vooral ook Sies. Daar denkt men ook aan de voornaam Sicco, maar wat blijkt: ene Chris Sies uit Den Haag zocht zijn stamboom op en komt rond 1570 uit bij ene Simon Cijs in... Waasten.

(Noël Maes)